

Kdo je překladatel a jak překládat

Milí překladatelé,

už se vám určitě někdy stalo, že jste jednomu z rodičů přeložili, co vám právě řekla česká babička, nebo jste pomáhali dorozumět se svým českým kamarádům ve Francii. To jsou situace, ve kterých jste se stali tlumočníky.

Díky tlumočnickovi si mohou povídat lidé, kteří nemluví žádným společným jazykem. A díky překladatelům si mohou české knížky číst například japonské děti, anebo naopak, českým čtenářům jsou přístupné knihy třeba francouzských autorů. Překladatel a tlumočnick ke své práci potřebují ovládat dva jazyky na vysoké úrovni. Ke známým lidem, kteří překládali z francouzštiny do češtiny a kteří tak seznámili české spisovatele a čtenáře s francouzskou literaturou, patřili například spisovatel a jazykovědec Josef Jungmann, spisovatelé Jaroslav Vrchlický či Karel Čapek, básník Vilém Závada nebo básník a diplomat Josef Palivec, jehož jméno nese naše soutěž. Seznam všech překladatelů by byl hodně dlouhý.

A protože i vy umíte mluvit a psát dvěma jazyky, nabízíme vám možnost vyzkoušet si překladatelskou práci.

Na rozdíl od opravdových dospělých překladatelů sice ještě ti mladší z vás neznají všechna pravidla českého pravopisu a ve větách se někdy nechají splést francouzštinou, ale stejně jako oni si budou muset zjistit, co znamenají některá slova a jak se řeknou česky. To musí dělat každý překladatel. Ptát se, zjišťovat, co které slovo a věta znamená, to není ostuda, to je zodpovědný přístup k práci.

Co je vaším úkolem? – Vaším úkolem je přeložit text originálu, tedy to, co autoři napsali francouzsky, do češtiny. Nesmíte změnit příběh ani myšlenky. A musíte to

napsat tak, aby váš překlad zněl přirozeně, jako by ho původně napsali Češi. To, co překladatel odevzdá, musí být zkrátka napsané hezky česky. A také bez chyb. Překlad s pravopisnými chybami je špatně odvedená práce.

Jak překládat? – Nejprve si musíte přečíst celé dílo. Správný překladatel musí znát příběh celý, aby jej správně pochopil a mohl jej správně převést.

Podle toho, kolik vám je let, zjistíte kategorii, ve které budete soutěžit, a vyberete si úryvky, které jsou pro ni k překladu vybrané.

Vybraný úryvek si přečtete a zamyslíte se, jestli rozumíte každé větě a každému slovu. Pokud ne, zjistíte si, co neznámá slova znamenají a jak se řeknou česky. Dále popřemýšlíte, jestli se za zdánlivě jednoduchým slovem neskrývá nějaká narážka, skrytý vtíp či dvojsmysl. Až si budete myslet, že vše správně chápete a nic vám neuniklo, začněte překládat.

Až budete mít hotovo, přečtete si nahlas vše, co jste napsali. V této fázi je důležité se zamyslet, jestli váš překlad vyjadřuje opravdu totéž co autoři původního díla. Je třeba posoudit, jestli je vašemu textu rozumět, nebo je potřeba některou větu opravit, aby zněla hezky česky. Je možné překlad přečíst také rodině nebo kamarádům, abyste se ujistili, že jsou vaše věty všem dobře srozumitelné. To ale jen pro kontrolu, na překladatelská řešení byste měli přijít samostatně.

Přečtete si svůj překlad několikrát a opravte si pravopisné chyby.

Dejte si na několik dní od svého překladu pauzu a poté si ještě jednou přečtete svůj text nahlas a opravte zapomenuté chyby.

Pamatujte, že není důležité ani správné překládat slovo od slova, hlavní je převést do češtiny význam celé věty, celého odstavce a celého příběhu.

Přejeme vám zábavné čtení a těšíme se na vaše překlady.

Kdo ví, možná z vás za pár let budou opravdoví překladatelé nebo tlumočníci.

ČŠBH Paříž